

TÜRKÇEDE NESNE BELİRTME VE NESNE YÜKLEME: TÜRKÇE SÖZLÜ SÖYLEM ÜZERİNE BİR UYGULAMA*

OBJECT MARKING AND ASSIGNMENT IN TURKISH: A STUDY ON TURKISH SPOKEN DISCOURSE

Yrd. Doç. Dr. Bilge ÖZTÜRK

Kocaeli Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü

Özet

Dik'in (1978) İşlevsel Dilbilgisi çerçevesinde ortaya koyduğu Nesne yükleme ve Keenan'ın (1975, 1976) ileri sürdüğü Nesne belirtme olgularının Türkçede nasıl işlediğini ortaya koymayı amaçlayan çalışmada, NTV kanalında yayınlanan Yakın Plan programından seçilen üç metin ve 30 dakikalık karşılıklı konuşma söyleminden oluşan veri tabanından rastgele örnekler seçilip incelenmiştir. Dik (1978), dillerde anlambilimsel işlevlere Özne ve Nesne sözdizimsel işlevlerini yükleme olasılıklarının Anlambilimsel İşlev Hiyerarşisi ile kısıtlandığını ileri sürmektedir. Dik'e (1978) göre Nesne yükleme ve Anlambilimsel İşlev Hiyerarşisi arasındaki ilişki a) süreklilik hipotezi b) kesme noktası c) belirtililik d) dilbilgisellik derecesi e) dil değişimi f) lehçe değişkenliği başlıkları altında ortaya konabilir. Bu çalışmada da, Türkçede Nesne yükleme olgusu Dik'in belirlediği başlıklar çerçevesinde incelenmiştir. Çözümlemeler sonucu elde edilen çalışmanın bulguları, Türkçede Nesne dilbilgisel ilişkisinin, durum dizgesi, sözcük dizilişi ve eylem anlambilimiyle belirtildiğini ve bu doğrultuda Anlambilimsel İşlev Hiyerarşisindeki Kılıcı dışında kalan tüm anlambilimsel işlevlerin Nesne işlevini yüklenebildiğini göstermektedir. Ayrıca, çalışmada elde edilen bulgular, Türkçede yalın durum ve belirtme durumuyla belirtilen Erek anlambilimsel işlevinin Dolaysız Nesne ile örtüştüğünü, Anlambilimsel İşlev Hiyerarşisinde yer alan ve Yönelme ve Çıkma durum

* Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

dizgeleriyle kodlanan diğer anlambilimsel işlevlerin ise, Dolaylı Nesneyi belirtmede kullanıldığını göstermiştir.

Anahtar Kavramlar: Nesne belirtme, Nesne yükleme, Anlambilimsel İşlev Hiyerarşisi, Anlambilimsel İşlevler

Abstract

The study aims at finding out how Object assignment put forward by Dik (1978) within the framework of Functional Grammar and object marking phenomena proposed by Keenan (1975, 1976) occur in Turkish. In the study, three texts selected from Yakın Plan broadcasted in NTV channel and a 30-minutes conversation were transcribed and then from the data samples were chosen randomly and analyzed. Dik (1978), suggests that the possibilities to assign Subject and Object syntactic roles to semantic roles in languages are restricted by semantic function hierarchy. According to Dik (1978), the relation between Object assignment and semantic function hierarchy can be revealed under the headings of (a) continuity hypothesis b) cut-off point c) markedness d) the degree of grammaticality e) language change f) dialectical variation. In this study, object assignment in Turkish was studied under those headings proposed by Dik (1978). The findings of the study show that in Turkish object grammatical relation is marked by case system, word order and verb semantics and thus all the semantic roles other than Agent in the semantic function hierarchy can be assigned Object function. In addition, the findings of the study also revealed that Goal semantic role marked by nominative case and accusative case overlaps with Indirect Object while other semantic roles in the semantic function hierarchy coded by Dative case and Ablative case are used to mark direct object.

Key Words: Object marking, object assignment, semantic function hierarchy, semantic roles

1. Giriş

Bu çalışmanın amacı, Dik (1978) tarafından İşlevsel Dilbilgisi (bundan sonra İD) çerçevesinde ortaya konan Nesne yükleme kavramını incelemek ve bu olgunun Türkçede nasıl işlediğini sözlü veri tabanı üzerinde göstermektir.

Çalışmada öncelikle Dik'in (1978) Nesne yükleme olgusunu açıklamada kullandığı kimi temel kavramlar tanıtılacak, ardından Nesne belirtme kavramı, Keenan'ın (1975, 1976) açık belirtme özelliklerine ilişkin belirlemeleri doğrultusunda açıklanmaya çalışılacaktır. Bir sonraki aşamada, Anlambilimsel İşlev Hiyerarşisinde (AİH) Nesne yüklemenin nasıl bir görünüm sergilediği İD çerçevesinde incelenecek ve Nesne yükleme olgusunun Türkçede nasıl işlediği şu sorular aracılığıyla ortaya konmaya çalışılacaktır:

1. Türkçede Nesne yükleme için AİH'teki kesme noktası nedir?

2. Türkçede Dolaysız ve Dolaylı Nesne dilbilgisel ilişkileri hangi dilisel birimlerle belirtilmektedir?

Bu soruları yanıtlamak amacıyla, bu çalışmada NTV’de yayınlanan ‘Yakın Plan’ adlı üç program metninden ve 30 dakikalık karşılıklı konuşma söyleminden oluşan veri tabanından çözümleme için rastgele tümceler seçilip incelenmiştir.

2. Temel Kavramlar

İşlevsel Dilbilgisi (İD), incelemelerinde özellikle tümcelerin içyapılarıyla ilgilenmektedir. Bu bağlamda İD öncelikle çekirdek yüklemlerle ilgilenir. Çekirdek yüklemeyle kastedilen, bir yüklemlenin yüklem kurucuları olarak işlev gören uygun sayıdaki üyelere uygulanmasıdır. Çekirdek yüklemlerin üyeleri, dış dünyadaki varlıklara gönderimde bulunan dilisel birimlerdir. Bu üyelerin gönderimde bulunduğu varlıklar arasındaki ilişkileri belirleyen dilisel birimler ise yüklemlerdir.

Dik’in (1978) sözünü ettiği bir başka kavram ise, yüklem çerçevesidir. Yüklem çerçevesi, bir yüklem (i) sözlüksel biçimi, (ii) ait olduğu sözdizimsel ulam, (iii) gerektirdiği üye sayısı, (iv) yüklem kurucuları üzerindeki seçme kısıtlamaları (v) kurucuların yüklendiği anlambilimsel işlevler hakkında bilgi verir. O halde, temel bir yüklem çerçevesi şu şekilde olacaktır:

(1) içe: (x₁ : canlı (x₁))KILICI (x₂: içecek(x₂))EREK (y₁: durum (y₁))DURUM

Burada, iç bir yüklemdir, x₁ ve x₂ bu yüklem kurucularını temsil etmektedir. y₁ ise, çekirdek yüklemeyle eklenen uydu üyeyi (belirteç, vs.) göstermektedir. her x₁...y₁ belli bir anlambilimsel işlevle belirtilmiştir ve çekirdek yükleme bir tür olay durumunu temsil etmektedir. Yani, (1)’deki gibi bir yüklem çerçevesi ayrıca çekirdek yüklemlenin de temel yapısını oluşturmaktadır ve belli bir mekan ve zaman içinde konumlandırılmış ya da uydularla nitelenmiş bir olay durumları dizisini temsil etmektedir. Ancak, (1)’deki gibi bir yükleme, farklı sözdizimsel yapılarla ifade edilebilmektedir. Bu farklılıklar yüklemlerin üye ve uydularına farklı işlevlerinin yüklenmesiyle belirlenmektedir. Bu işlevler İD çerçevesinde üç düzlemde tanımlanmaktadır: (i) Sözdizimsel (ii) anlambilimsel (iii) edimbilimsel işlevler.

3. Nesne Belirtme

Dillerde, Özne ve Nesne dilbilgisel işlevlerine özgü özellikler farklılaşmaktadır. Dolayısıyla bu dilbilgisel ilişkilerin birbirinden ayırt edilmesinde Keenan’ın (1975, 1976) belirlediği *açık belirtme özelliklerinin* önemli bir ölçüt olduğu söylenebilir (Givon 1997: 8). Türkçede Özne ve Nesne dilbilgisel ilişkilerini ayırt etmede, Keenan’ın (1975, 1976) ileri sürdüğü açık belirtme özelliklerinden *durum dizgesi* ve *eylem uyumu* etkin bir rol oynamaktadır :

- 2) a) [...]ben de uğraşıyorum ne var yani [...]. (Metin 4)
- b) ..Ø ve özellikle **insan haklarını destekleyen insanları** temsil ediyoruz. (Metin 3)
- c) Efendim hemen bakanlar kurulu toplantısının ardından hükümet sözcüsü **Cemil Çiçek bir açıklama** yapıyor. (Metin 1)

Örnek (2a)'da *ben* adıyla kodlanmış Özne dilbilgisel ilişkisi herhangi bir durum eki almamıştır, ancak tümcenin eylemi üzerinde görülen (-um) biçimbirimi Öznenin eylemle uyumuna işaret etmektedir. Örnek (2b)'de ise, Özne bir boş artgönderimle kodlanmış ve tümcenin Dolaysız Nesnesi konumundaki AÖ, {-I} biçimbirimiyle belirtilmiştir. Yani, bu örnekte durum dizgesi tümcenin Nesnesini açıkça belirtmektedir. (2c) örneğini incelediğimizde, tümcenin Özne ve Nesnesi konumunda yer alan AÖ'lerinin herhangi bir durum belirticisiyle kodlanmadıkları görülmektedir. Dolayısıyla, bu örnekte 'bir açıklama' AÖ'yle kurulan Dolaysız Nesne ilişkisi, Türkçede Dolaysız Nesneyi belirtmede sadece durum dizgesinin belirleyici olmadığı, söz diziminin de etkili olabileceğini sezdirmektedir. Ancak bu durumda tümcenin Özne ve Nesnesini ayırd etmede sorun çıkabilmektedir:

- 3) a) Efendim hemen bakanlar kurulu toplantısının ardından hükümet sözcüsü **Cemil Çiçek bir açıklama** yapıyor (Metin 1).
- b) * **bir açıklama** Efendim hemen bakanlar kurulu toplantısının ardından hükümet sözcüsü **Cemil Çiçek** yapıyor.
- (Açıklamay!) Efendim hemen bakanlar kurulu toplantısının ardından hükümet sözcüsü **Cemil Çiçek** yapıyor

(3a) tümcesinin Dolaysız Nesnesi konumundaki *bir açıklama* AÖ, tümcenin Öznesi konumuna yerleştirildiğinde elde edilen tümce, dilbilgisi-dışı olmaktadır. Ancak belirsiz olan bu AÖ, belirli hale getirildiğinde tümce dilbilgiseldir. Dolayısıyla, Türkçede belirsiz Nesne ilişkisinin belirlenmesinde sözcük dizilişinin etkin bir rolü olduğu söylenebilir

Keenan'ın (1975, 1976) açık belirtme özelliklerine ilişkin belirlemeleri, Türkçede Dolaysız Nesne için geçerli görünmektedir. Ancak Kornfilt, Türkçede bazı eylemlerin yalın-dışı durumla belirtilmiş dilsel birimleri Dolaysız Nesne olarak gerektirdiğini belirtmektedir (1999: 219):

- Hepsi *benden* nefret eder.
- 4) a)
- Hepsi *bana* hizmet etmektedir.
- b)
- Hepsi *bana* yardım eder.
- c)
- Hepsi *benden* rica ettiler.
- d)

Örnek (4)'teki (a,b, c ve d) tümcelerinde yer alan nefret et-, hizmet et-, yardım et- ve rica et- eylemleri belirtme durumu dışında kalan durumları yüklenmiş AÖ'lerini (benden, bana) Dolaysız Nesne olarak gerektirmektedirler. Başka bir deyişle, Türkçede eylemlerin anlambilimsel özelliklerinin Nesne belirtmede önemli bir rol oynadığı söylenebilir.

Keenan'ın (1975, 1976) belirlemeleri, Türkçede Dolaysız Nesne yükleme olgusunu açıklayabilmekte ancak Dolaylı Nesneye ilişkin herhangi bir belirtme özelliği sunmamaktadır. Dolayısıyla, çalışmanın ilerleyen bölümlerinde Türkçede Nesne yükleme olasılıkları belirlendikten sonra, hangi durum dizgelerinin Dolaylı Nesneyi belirtmede kullanıldığı saptanmaya çalışılacaktır.

Bu çalışmanın bir sonraki bölümünde AİH ve Nesne yükleme ilişkisinden söz edilecek, ardından bu olgunun Türkçede nasıl işlediği veri tabanından seçilen örnekler yardımıyla tartışılacaktır.

4. AİH ve Nesne Yükleme

Dik (1978), dillerde anlambilimsel işlevlere Özne ve Nesne sözdizimsel işlevlerini yükleme olasılıklarının AİH ile kısıtlandığını ileri sürmektedir. Nesne yükleme ile AİH arasındaki ilişki aşağıdaki gibidir:

(4)	Kılıcı > Erek > Alıcı > Yaralanıcı > Araç > Yerlik > Zaman
Nesne	x > x > x > x > x > x

(4)'teki dizilişe göre, Nesne sözdizimsel işlevi Kılıcı anlambilimsel işlevi dışındaki tüm anlambilimsel işlevlere yüklenebilmektedir. AİH'nde anlambilimsel işlevler yüklelemeye olan merkezilik derecelerine göre sıralanmaktadır. Nesne yükleme ve AİH arasındaki ilişki, aşağıdaki noktalar kapsamında incelenmelidir:

(i) Süreklilik Hipotezi (Continuity)

Herhangi bir dilde, eğer Özne işlevi S_i anlambilimsel işlevine yüklenebiliyorsa, o halde Özne herhangi bir anlambilimsel işlev S_i' 'ye de yüklenebilir. Böylece, AİH'te S_i S_i' 'den önce gelmektedir.

(ii) *Kesme-noktası (Cut-off point)*

Süreklilik Varsayımı kapsamında, AİH'te Öznenin yüklenebileceği son anlambilimsel işlevi vererek, bir dilde Özne yükleme olasılıklarını belirleyebiliriz.

(iii) *Belirtlilik (Markedness)*

Herhangi bir dilde, AİH'te sona doğru ilerledikçe anlambilimsel işlevlere Özne yükleme, öncekilere göre daha belirtili olacaktır.

(iv) *Dilbilgisellik Derecesi (Degrees of Grammaticalness)*

Eğer Si AİH'te Öznenin yüklenebileceği son anlambilimsel işlevse, Sk de dilbilgisel yapıların elde edildiği ilk anlambilimsel işlevse, Si ile Sk arasında özne yüklenebilen ve dilbilgiselliği şüpheli Sj anlambilimsel işlevi de olacaktır.

(v) *Dil Değişimi (Language Change)*

Süreklilik Varsayımı kapsamında, Özne yüklemeye bağlı dil değişimi kesme-noktasına civarındadır.

(vi) *Lehçe Değişkenliği (Dialectical Variation)*

(v)'teki değişiklikler geçerli olduğu sürece, aynı durum değişkeler için de söz konusudur.

Bu çalışmada, Türkçede Nesne yükleme olgusunun yukarıdaki varsayımlara uyup uymadığı ele alınacak, ancak kullanılan veri tabanında dil değişimi ve lehçe değişkenliği olgularına rastlanmadığından bu iki olgu kapsam dışı bırakılacaktır.

5. Türkçede Nesne Yükleme

Bu bölümde Dik'in (1978) bir önceki bölümde aktarılan belirlemeleri doğrultusunda, Türkçede Nesne yükleme olasılıkları tartışılacaktır.

(5) bu çerçevede tabiki **en yüksek oy** (EREK-NESNE) kürt ittifakı buradan alacak. (Metin 2)

(6) Çünkü **yeni hükümet artık gelirleri**(EREK-NESNE) bölgelere dağıtacak, (Metin 2)

(7) Bugün **Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde** (YERLİK-TÜMLECİ) **Sağlık Bakanlığı'nın bütçesi**(EREK-NESNE) görüşülüyor (Metin 1)

(8) Ø Hemen **Bağdat'a** (YERLİK-NESNE) bağlanıyoruz (Metin 2)

(9) Özellikle kürt grupları **Türkmenlere**(ALICI-NESNE) **siyasi ambargo**(EREK-NESNE) koymuşlardı (Metin 2)

(10) Bununla da hepsi **belli partilere**(YARARLANICI-NESNE) hizmet etmektedir (Metin 2)

(11) Bu hastalık **solunum yoluyla**(ARAÇ-NESNE) bulaşmaktadır . (Metin 1)

(12) Ø **Irak'ın kuzeyinden Süleymaniye'den**(YERLİK-TÜMLECİ) **bize**(ALICI-NESNE) bildirdi. (Metin 2)

(13) ve dava 7 Şubat'a(ZAMAN-NESNE) ertelendi. (Metin 3)

(14) acaba bu kadar yakından ilgilenilir miydi yine bu davayla(ARAÇ-NESNE)

(15) Dünyanın bütün ülkelerinde gelişmiş ve gelişmekte olan
ülkelerde(YERLİK- TÜMLECİ) bu ihmal süreci 80'li yıllarda(ZAMAN-TÜMLECİ) yaşandı.
(Metin 1)

(16) Ben İngilterede(YERLİK-NESNE) yaşıyorum. (Metin 3)

Örnek (5, 6 ve 7)'de Dolaysız Nesne sözdizimsel işlevinin Ereğ anlambilimsel işlevine yüklendiği gözlemlenmektedir. Örnek (8 ve 16)'da ise, Dolaylı Nesne Yerlik anlambilimsel işlevine yüklenmiştir. Alıcı anlambilimsel işlevine Dolaylı Nesne yükleme, (9 ve 12) örneklerinde görülmektedir. Örnek (10)'da Yararlanıcı anlambilimsel işlevine Dolaysız Nesne, Örnek (13)'te ise, Zaman anlambilimsel işlevine Dolaylı Nesne yüklendiği söylenebilir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, Nesne yükleme olgusunun eylemin anlambilimsel özellikleriyle belirlendiğidir. Dolayısıyla, AİH'te yer alan anlambilimsel işlevleri taşıyan ancak Nesne yüklenemeyen dilsel birimler (tümleçler), yüklem uydu üyeleri olarak kodlandıklarından zorunlu olarak gerektirilmeyen birimlerdir. Örnek 15'te görüldüğü gibi, tümcede Zaman anlambilimsel işlevi gören '80'li yıllarda' tümlecisi, tümceden çıkarıldığında anlam bozulmamaktadır. Dik'in (1978) Nesne dilbilgisel ilişkisinin çekirdek yüklemlemenin bir üyesi olduğu belirlemesinden yola çıkarak da, bu çalışmada bu türden birimlere Nesne yüklenmediği düşünülerek, çözümlemelerin bu doğrultuda yapılması daha uygun görünmektedir.

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi, Türkçede Kılıcı anlambilimsel işlevi dışında kalan tüm anlambilimsel işlevlere Nesne yüklenebilmektedir. Dik'in (1978) 4. bölümde sözü edilen AİH ve Nesne yüklemeye ilişkin belirlemeleri göz önünde bulundurduğunda, Süreklilik Varsayımının Türkçe için de geçerli olduğu görülmektedir. Yani, Zaman anlambilimsel işlevi Nesne yüklenebildiğinden, Ereğ doğru gidildiğinde AİH'teki tüm anlambilimsel işlevler de bu ilişkiyi yüklenebilmektedirler.

6. Türkçede Nesne Belirtme

Türkçede Nesne yükleme olasılıkları tartışıldıktan sonra, bu bölümde Nesne yüklenen anlambilimsel işlevlerin nasıl belirtildiği çalışmanın veri tabanı üzerinden incelenecektir.

Tablo 1. Anlambilimsel İşlevlerin Aldıkları Durum Belirticileri

İŞLEVLER	EREK	ALICI	YARARLANICI	ARAÇ	YERLİK	ZAMAN
NESNE	Oy-u				Bölgeler-e	
NESNE	Gelirle r-i					
NESNE	Sağlık bakanl ığının bütçes i-Ø					
NESNE					Bağdat-a	
NESNE	Siyasi ambar go- Ø	Türkm enler-e				
NESNE			Belli partiler-e			
NESNE				Solun um yolu- (y)la		
NESNE		Biz-e				
NESNE						7 Şubat-a
NESNE				Buda va- (y)la		
					İngiltere- de	

Türkçede Dolaysız Nesne dilbilgisel ilişkisi, yalın durum {Ø} ve belirtme durumuyla {-I} belirtilmektedir. Tablo 1’de Erek anlambilimsel işlevi yüklenmiş kurucuların yalın ve belirtme durumuyla kodlandıkları görülmektedir. Bir başka deyişle, Erek işlevinin Dolaysız Nesne ile örtüştüğü söylenebilir.

Tablo 1’de Alıcı anlambilimsel işlevi taşıyan kurucular, yönelme durumunu belirten {-A} biçimbirimiyle gösterilmiştir. Söz konusu kurucular, tümcelerinden eylemlerinden dolayı olarak etkilendiklerinden Dolaylı Nesne dilbilgisel ilişkisini yüklenmişlerdir. Benzer olarak, Yararlanıcı anlambilimsel işlevi de yönelme durumuyla belirtilmiştir. Ancak daha önce sözünü ettiğimiz Kornfilt’in belirlemeleri doğrultusunda, Yönelme durumuyla belirtilmiş AÖ, Dolaysız Nesne işlevi yüklenmiştir.

Türkçede Araç anlambilimsel işlevi taşıyan dilsel birimler, {ile} biçimbirimiyle belirtilmektedir. Tablo 1’de de görüldüğü gibi, ‘dava’ ve ‘solunum yolu’ AÖ’leri, {ile} biçimbirimiyle kaynaşarak, Dolaylı Nesne işlevi yüklenmişlerdir.

Tablo 1’de Yerlik anlambilimsel işlevine sahip ve {-A} ve {-dA} biçimbirimleriyle belirtilen AÖ’lerine Dolaylı Nesne dilbilgisel ilişkisi yüklenmiştir.

Son olarak AİH’nde en sonda yer alan Zaman anlambilimsel işlevine sahip kurucu da veri tabanımızda {-A}biçimbirimiyle kodlanmış ve kurucuya Dolaylı Nesne işlevi yüklenmiştir.

6. Sonuç

Dik (1978) tarafından İD çerçevesinde ortaya konan Nesne yükleme belirlemesinin Türkçede nasıl işlediğini sözlü veri tabanı üzerinde göstermeyi amaçladığımız bu çalışmada, Türkçe sözlü söylemde Nesne belirtmede,

a) *Durum dizgesinin*

b) *sözcük dizilişinin*

d) *eylem anlambiliminin*

etkili olduğu sonucu elde edilmiştir. Ayrıca, çalışmada elde edilen bulgular, Türkçede yalın durum ve belirtme durumuyla belirtilen Erek anlambilimsel işlevinin Dolaysız Nesne ile örtüştüğünü, AİH’nde yer alan ve yönelme ve çıkma durum dizgeleriyle kodlanan diğer anlambilimsel işlevlerin ise, Dolaylı Nesneyi belirtmede kullanıldığını göstermiştir.

Çalışmada yanıtlanmaya çalışılan bir diğer soru kapsamında ise, elde edilen bulgular aşağıdaki Tablo 2 üzerinden gösterilmeye çalışılmıştır:

Tablo 2: AİH ve Özne Yükleme

	Kılıcı	Erek	Alıcı	Yararlanıcı	Araç	Yerlik	Zaman
Nesne	-	+	+	+	+	+	+

Tablo 2’de de görüldüğü gibi, Türkçede Kılıcı anlambilimsel işlevi dışında kalan tüm anlambilimsel işlevlerin Nesne yüklenebildiği bulunmuştur. Dolayısıyla da kesme noktası belirlemeye gerek duyulmamıştır. Ayrıca Dik’in belirlediği belirtililik ve dilbilgisellik ölçütleri de tüm anlambilimsel işlevlere Nesne yüklenebildiğinden bu çalışma için geçerli görülmemiştir.

Nesne belirtme ve yükleme olgularının eylem anlambiliminden etkilendiğinden söz etmiştik. Dolayısıyla, daha geniş bir veri tabanı üzerinden bu olgulara eylemlerin içsel özellikleri çerçevesinde tarihsel açıdan bakılması gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- DIK, S. C. (1979). *Functional Grammar*. Amsterdam: North-Holland Publishing Company.
- GIVON, T. (1997). *Grammatical Relations: A Functionalist perspective*. John Benjamins Publishing.
- KEENAN, E.L. (1975). “Some universals of passive in Relatonal Grammar.” CLS 11. University of Chicago: Chicago Linguistics Society.
- KEENAN, E.L. (1976). “Towards a universal definition of “subject”” Li (haz.) 303-333.
- KORNFILT, J. (1997). *Turkish*. London: Routledge.

Veritabanında Kullanılan Metinler :

Metin I 19 Aralık 2005, Yakın Plan, NTV

Metin II 15 Aralık 2005, Yakın Plan, NTV

Metin III 16 Aralık 2005, Yakın Plan, NTV

Metin IV 30 dakikalık karşılıklı konuşma